

Nr 22

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av sockernäringen i riket m. m., såvitt propositionen hänvisats till jordbruksutskottet, jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 28 mars 1956 dagtecknad proposition, nr 140, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

1) besluta att det nya prissystemet för sockerbetor, socker, sirap och sockerkulör skall träda i kraft den 1 maj 1956 och gälla till och med den 30 april 1959;

2) medgiva Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för reglering av sockerbetsodlingen och sockertillverkningen under tiden 1 maj 1956—30 april 1959 i huvudsaklig överensstämmelse med i propositionen angivna riktlinjer;

3) antaga förslag till

a) förordning om ändring i förordningen den 8 juni 1951 (nr 379) angående reglering av införseln av vissa levande djur och jordbruksprodukter m. m.;

b) förordning angående reglering av införseln av socker m. m.; samt

4) besluta, att den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan skall från och med den 1 maj 1956 erhålla ändrad lydelse på sätt i propositionen föreslagits.

Propositionen har hänvisats, såvitt angår det under 4) upptagna förslaget till bevillningsutskottet, samt i övrigt till jordbruksutskottet.

De under 3) omnämnda författningsförslagen är av följande lydelse.

Förslag

till

förordning om ändring i förordningen den 8 juni 1951 (nr 379) angående reglering av införseln av vissa levande djur och jordbruksprodukter m. m.

Härigenom förordnas, att följande varuslag skola utgå ur den förteckning, vilken som bilaga¹ fogats vid förordningen den 8 juni 1951 angående reglering av införseln av vissa levande djur och jordbruksprodukter m. m., nämligen

¹ Senaste lydelse, se SFS 1952:366 och 1954:301.

Statistiskt nummer	Varuslag
288	Sirap
293	Kulör, även i fast form, icke innehållande sprit

Denna förordning träder i kraft den 1 maj 1956.

Förslag

till

förordning angående reglering av införseln av socker m. m.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Utan tillstånd av statens jordbruksnämnd få följande varor icke införas till riket, nämligen

Statistiskt nummer	Varuslag
100	Vitbetor (sockerbetor): råa
283—287	Socker
288	Sirap
293	Kulör, även i fast form, icke innehållande sprit.

Vid meddelande av dylikt tillstånd må uppställas sådana villkor för dess tillgodonjutande som prövas vara erforderliga.

Efter bemyndigande av Kungl. Maj:t och enligt grunder som Kungl. Maj:t fastställer äger jordbruksnämnden medgiva, att varuslag som i första stycket sågs må införas utan tillstånd som där sågs.

Ansökan om införseltillstånd skall avfattas enligt formulär som fastställs av jordbruksnämnden.

2 §.

När införseltillstånd meddelas, skall därom utfärdas skriftligt bevis, angivande den myckenhet som får införas, den tid under vilken införseln får äga rum och de villkor i övrigt som må hava föreskrivits för tillgodonjutande av tillståndet.

Vid införsel skall tillståndsbeviset företes för tullmyndigheten som har att på beviset göra anteckning om dagen för införseln, den myckenhet som införes och det land varifrån införseln äger rum.

3 §.

Stadgandet i 1 § första stycket skall icke utgöra hinder för transitering eller annan befördran under tullverkets kontroll eller för uppläggning i frihamn eller å tullager eller provianteringsfrilager; dock må å provianteringsfrilager upplagd vara icke utan medgivande av jordbruksnämnden för varje särskilt fall disponeras annorledes än till fartygs eller luftfartygs proviantering eller utrustning i föreskriven ordning.

Ej heller skall stadgandet hava avseende å

a) vara som införes i egentlig gränstrafik eller under sådana förhållanden att tullfrihet för densamma, om den varit tullbelagd, skulle hava åtnjutits enligt annan bestämmelse i 5 § tulltaxeförordningen än den under s) upptagna eller enligt 6 eller 8 § samma förordning; eller

b) vara som enligt föreskrifter, meddelade av generaltullstyrelsen, försändes landvägen antingen över riket från en till annan utrikes ort eller över utlandet från en till annan ort inom riket.

Jordbruksnämnden äger meddela allmänna bestämmelser om ytterligare undantag från stadgandet i 1 § första stycket.

4 §.

För i 1 § omnämnd vara, som införes till riket och förtullas, skall avgift (*införselavgift*) utgå enligt av riksdagen godkända grunder. Avgiften skall erläggas med belopp som fastställs av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av jordbruksnämnden.

5 §.

Bestämmelserna i 4 § skola icke hava avseende å vara som i föreskriven ordning utlämnas från provianteringsfrilager för fartygs eller luftfartygs proviantering eller utrustning.

Beträffande vara som införes under sådana förhållanden att tullfrihet för densamma, om den varit tullbelagd, skulle hava åtnjutits skall skyldighet att erlägga införselavgift föreligga allenast såvitt fråga är om återinförsel av vara, vid vars utförande erhållits återbäring av förut erlagd införselavgift.

6 §.

Vara för vilken skall utgå införselavgift skall med avseende å rätten till uppläggning å transitupplag eller provianteringsfrilager likställas med till riket inkommen tullbelagd vara i allmänhet.

7 §.

Vad i 2 § tulltaxeförordningen under a) och f) sägs om tull skall även hava avseende å införselavgift.

Införselavgift skall erläggas till tullverket i den ordning som är föreskriven beträffande tull. Jämväl i fråga om betalningsansånd, ställande av säkerhet samt påföljd för dröjsmål med eller uteblivande av betalning skall angående införselavgift gälla detsamma som rörande tull.

8 §.

Återbäring av införselavgift må efter ansökan åtnjutas vid utförsel av varan till utrikes ort eller svensk frihamn; dock må, om varan ej utföres i oförändrat skick, återbäring åtnjutas allenast i den omfattning och på de villkor som Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, jordbruksnämnden bestämmer.

I fråga om ansökan om återbäring samt prövning av sådan ansökan skall vad i kungörelsen den 29 juni 1951 (nr 527) med närmare bestämmelser om återbäring av införselavgift enligt förordningen den 8 juni 1951 (nr 379) angående reglering av införseln av vissa levande djur och jordbruksprodukter m. m. stadgas äga motsvarande tillämpning.

9 §.

Därest särskilda skäl föreligga må Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, jordbruksnämnden meddela befrielse, helt eller delvis, från

skyldighet att erlægga införselavgift så ock medgiva återbäring, helt eller delvis, av sådan avgift jämväl i annat fall än i 8 § sägs.

10 §.

Medel som inflyta genom upptagande av införselavgift skola i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver inlevereras till jordbruksnämnden och enligt Kungl. Maj:ts bestämmande användas för prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

11 §.

Vid förtullning av vara, som omförmäles i 1 §, skall, i den mån jordbruksnämnden så bestämmer, varuhavaren eller, om varan införes för annans räkning, denne vara skyldig att enligt de föreskrifter nämnden meddelar till tullmyndigheten för nämndens räkning lämna skriftlig uppgift om varans inköps- och ursprungsland samt dess myckenhet och värde och därvid förete handlingar för styrkande av uppgiftens riktighet.

12 §.

Till riket inkommen vara som på grund av bestämmelserna i denna förordning icke får införas må, därest varan ej enligt 14 § skall vara förverkad samt hinder ej heller eljest möter mot utförsel av varan, under tullkontroll återutföras enligt de föreskrifter som i tullstadgan äro givna för gods anmält till returfortullning.

Vad i första stycket stadgats gäller oakttat varan är fri från tull och skall tillämpas jämväl om varan är fri från införselavgift eller om anmälan till utförsel icke gjorts inom föreskriven tid.

13 §.

Skall i denna förordning avsedd vara enligt tullstadgan eller på grund av stadgande i denna förordning säljas å auktion genom tullverkets försorg, må försäljningen ske endast till någon, som erhållit tillstånd varom i 1 § sägs, eller ock under förbehåll att varan återutföres.

Kan försäljning i enlighet med vad sålunda stadgats ej komma till stånd, skall med varan förfaras på sätt Kungl. Maj:t efter anmälan av generaltullstyrelsen förordnar.

14 §.

Den som utan behörig tullangivning eller medelst vilseledande åtgärder till riket inför eller söker införa vara, som enligt denna förordning icke får införas, straffes med dagsböter.

Vara som någon i strid med denna förordning olovligen infört eller sökt införa skall förklaras förverkad jämte emballage eller kärl vari den förvaras. Kan egendom som sålunda skolat förklaras förverkad ej tillrättaskaffas, gälde den brottslige dess värde. Framgår av omständigheterna att brottet skett av förbiseende, må av domstolens prövning bero, huruvida förverkandepåföljd skall inträda.

I fråga om åtal för förseelse, som avses i första stycket, och talan om förverkande av gods eller värde på grund av föreskrifterna i andra stycket ävensom beslag av gods, som kan antagas vara förverkat, och förfarandet med beslagttaget gods skall vad i allmänhet är stadgat om olovlig införsel av tullpliktig vara äga motsvarande tillämpning.

15 §.

Den som bryter mot villkor för tillgodonjutande av tillståndsbevis eller i strid med stadgandet i 3 § första stycket disponerar å provianteringsfri-

lager upplagd vara annorledes än till fartygs eller luftfartygs proviantering eller utrustning i föreskriven ordning eller underlåter att fullgöra i 11 § stadgad uppgiftsskyldighet, straffes med dagsböter.

16 §.

Värdet av förverkad egendom tillfaller kronan.

17 §.

Närmare föreskrifter rörande tillämpningen av denna förordning meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av jordbruksnämnden.

Denna förordning träder i kraft den 1 maj 1956, då förordningen den 22 februari 1932 (nr 30) angående reglering av införseln av socker¹ skall upphöra att gälla.

I samband med propositionen har utskottet behandlat två inom riksdagen väckta, till utskottet hänskjutna likalydande motioner, nämligen I: 568 av herr *Franzén* samt II: 745 av herr *Svensson* i Vä m. fl., vari hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om att bestämmelser i syfte att möjliggöra fondering av inflytande importavgifter även hos jordbrukskassörörelsen utfärdas.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna får utskottet hänvisa till dessa.

Efter närmare redogörelse för de allmänna grunderna beträffande nu tillämpade åtgärder till sockerbetsodlingens stödjande m. m. (s. 7—8), för sockerbetsodlingen och sockertillverkningen 1932—1955 (s. 8—10), för försäljningen av socker inom riket m. m. (s. 10—11) samt för 1955 års riksdagsbeslut beträffande principerna för den framtida regleringen av sockernäringen (s. 11—13) återgives i propositionen det huvudsakliga innehållet i en den 27 mars 1956 från statens jordbruksnämnd inkommen skrivelse med förslag till villkor för sockerbetsodlingen och sockertillverkningen under tiden 1 maj 1956—30 april 1959.

Statens jordbruksnämnds skrivelse med förslag till villkor för sockerbetsodlingen och sockertillverkningen under tiden 1 maj 1956—30 april 1959

Jordbruksnämnden anmäler i sin skrivelse, att den sedan hösten 1955 haft överläggningar med styrelsen för Sveriges betodlares centralförening och representanter för Svenska sockerfabriksaktiebolaget samt att dessa förhandlingar den 18 mars 1956 resulterat i en överenskommelse, vars viktigaste punkter av nämnden sammanfattats på följande sätt.

1. Det nya prissättningsystemet för socker skall träda i kraft den 1 maj 1956 och tills vidare gälla tre år t. o. m. den 30 april 1959.

2. Mittpriset för socker skall avse fabrikspriset per kilogram socker K 5 i säck efter avdrag av kassarabatt och utgöra 90 öre per kilogram första året. Övre och nedre prisgränserna blir då enligt riksdagens beslut 99 och

¹ Ang. förordningens giltighetstid, se SFS 1955: 222.

81 öre per kilogram. Prisgränserna sänkes med 1/2 öre vid ingången av andra och med ytterligare 1/2 öre vid ingången av tredje året.

3. Importavgiften för raffinerat socker skall första året utgöra 32 öre per kilogram. Avgiften sänkes med 1/2 öre vid ingången av andra och med ytterligare 1/2 öre vid ingången av tredje året. Ifrågavarande avgift skall tillämpas, så länge fabrikspriset per kilogram socker K 5 i säck efter avdrag av kassarabatt ligger mellan övre och nedre prisgränsen för socker.

Importavgiften för råsocker skall vara 8 öre per kilogram lägre och avgiften för sirap 4 öre per kilogram lägre än den vid varje särskilt tillfälle tillämpade importavgiften för raffinad. Importavgiften för sockerbetor skall räknas på rena betor, d. v. s. utan fastsittande jord, och utgöra 1 krona 50 öre per deciton.

Mittpriset och importavgiften för raffinerat socker har fastställts med utgångspunkt från dels en av Svenska sockerfabriksaktiebolaget upprättad kalkyl över kostnaderna för tillverkning av socker, dels en bedömning av världsmarknadspriset för socker. I denna kalkyl har man räknat med ett ingångspris för sockerbetor av 1956 års skörd, motsvarande 7 kronor 35 öre per deciton betor med 16 procent sockerhalt. Det har förutsatts att detta grundpris skall justeras med hänsyn till varierande sockerhalt m. m. enligt för 1955 års odling gällande regler. Vidare har man räknat med en odlad areal av 5 560 hektar och en häremot svarande kapacitet hos sockerindustrin. Av totalarealen har 5 560 hektar förutsatts bli odlade på Öland och Gotland, inräknat det »gamla» odlingsområdet på fastlandet. Vid bedömningen av världsmarknadsprisnivån har man använt ett vägt genomsnitt av noteringarna för engelskt/holländskt socker och östeuropeiskt/franskt socker för 12-månadersperioden mars 1955—februari 1956. Det antecknas, att i de allmänna grunderna för det nya prissättningssystemet för jordbruksprodukter ett särskilt uttalande har gjorts i fråga om motåtgärder i händelse av otillåten dumping från andra länders sida (se förut nämnda bilaga).

4. De medel, som inflyter genom importavgifter för raffinerat socker, råsocker, sirap och sockerbetor, tillföres en särskild regleringsfond för socker, vilken skall stå under jordbruksnämndens förvaltning och göras räntebärande genom medlens insättande i Sveriges kreditbank.

5. Sveriges betodlares centralförening utfäster sig att under tiden fram till den 30 april 1959 positivt medverka till att den i tredje stycket av punkt 3 angivna totalarealen uppnås.

Därest den tecknade arealen med mer än 2 procent överstiger 50 560 hektar skall, om bolaget eller centralföreningen så påfordrar, en proportionell kvotering av arealerna äga rum genom bolagets försorg, så att den förutsatta (odlade) totalarealen icke överskrides. Kvotering skall dock icke ske av odlingar om 1/2 hektar eller därunder. Kvotering skall heller icke ske av den tecknade arealen på Öland och Gotland (inklusive »gamla» odlingsområdet på fastlandet), såframt densamma därstädes icke överstiger en övre gräns om sammanlagt 6 500 hektar. Vid fall av överteckning på öarna sker kvotering ned till den övre gränsen.

6. Därest odlingen något år skulle understiga 48 000 hektar (= odlad areal), lämnas bolaget kompensation för bristande kostnadstäckning (till följd av att industrikapaciteten icke helt kan utnyttjas) med 65 procent av den kalkylmässigt beräknade bristen, sedan avräkning först skett för bristande kostnadstäckning ned till 48 000 hektar. Medel för täckande av kostnaderna lämnas ur regleringsfonden i enlighet med en nu fastställd tabell.

Kompensation skall dock icke utgå, om betodlingens inställande föranledes av strejk eller lockout vid sockerbruken, beslutad av ansvarig part.

7. Den övervägande delen av grundpriset för sockerbetor, med justering för sockerhalt m. m., bestrides av bolaget. Denna del motsvarar betornas kostnadsandel i sockerpriset och skall vid ett tillämpat fabrikspris av 90 öre per kilogram socker K 5 i säck efter avdrag av kassarabatt (= mittpriset) utgöra 6,4568 kronor per deciton betor med justering för sockerhalt m. m. enligt för 1955 års odling gällande grunder. Därest sockerpriset till följd av fluktuationer på världsmarknaden eller genom importavgiftens avtrappning ändras med viss procent i förhållande till mittpriset, skall nämnda andel, 6,4568 kronor per deciton, undergå samma procentuella förändring. Det tillämpade sockerpriset skall härvid beräknas som ett medeltal, första året för perioden 1 maj 1956—31 januari 1957 och de övriga åren för perioden 1 februari—31 januari påföljande år. Som vikter vid medeltalsberäkningen skall användas det antal dagar, under vilka sockerpriset varit lika. Hänsyn skall sålunda exempelvis icke tagas till de kvantiteter socker, som bolaget sålt under dagarna i fråga.

8. Utöver vad som enligt punkt 7 skall bestridas av bolaget erhåller odlarna i grundpris ett bidrag av regleringsfonden, vilket fastställs av jordbruksnämnden varje år före odlingens början efter överläggningar mellan jordbruksnämnden, centralföreningen och sockerbolaget. Ifrågavarande bidrag, som utbetalas via sockerbolaget, skall icke variera med sockerpriset. För 1956 års odling har bidraget fastställts till 0,8932 kronor per deciton betor. Bidraget skall undergå justering för sockerhalt på sätt nyss sagts.

9. Odlare på Öland och Gotland, inklusive odlare från »gamla» odlingsområdet på fastlandet, erhåller arealbidrag från regleringsfonden med femtio kronor för varje påbörjat 1/2 hektar odlad betareal, dock att för odling som ej överstiger 1/4 hektar arealtillägget utgör endast tjugufem kronor. Tidigare utgående stembundenhetsbidrag slopas i samband härmed. Från fonden skall vidare utgå ersättning till bolaget för merkostnaden, jämfört med kostnaden i landet i övrigt, för tillverkning av socker vid bruken i Roma och Mörbylånga, med 2 597 000 kronor per år. Därest odlingsarealen inom ö-området ökas eller minskas i förhållande till 5 560 hektar, skall ersättningen sänkas eller höjas med 29 000 kronor för varje helt hundra hektar, som ändringen utgör.

10. Bolaget äger att för öarnas del bestämma fraktbidrag efter samma grunder, som tillämpas i Sydsverige.

11. Slutavräkning med odlarna för 1956 års kampanj förutsättes ske per den 31 januari 1957, varför under första året importavgiftsmedel för endast 9 månader står till regleringsfondens förfogande. Med anledning härav tillförs fonden den 1 maj 1956 ett belopp av 5 miljoner kronor, motsvarande importavgifter under 3 månader vid kalkylerad normalimport, utav medel ur jordbruksnämndens clearingkassa för fettråvaror. Regleringsfonden skall vidare ha rätt att från sagda clearingkassa erhålla räntefritt lån intill ett belopp av 15 miljoner kronor, i det fall importavgifterna, exempelvis till följd av gynnsamt skördeutfall, understiger det nu kalkylerade normalbeloppet. Erhållet lån skall om möjligt återbetalas under treårsperioden.

12. I dessa villkor innefattade ersättningsbelopp ur fonden utgår i övrigt endast i den mån fondens tillgångar så medger.

I de överenskomna villkoren ingår vidare, att importavgiften för melass skall fastställas till 4 öre per kilogram och att för betfor skall gälla samma importavgift som för korn. Det har förutsatts, att dessa importavgifter skall

tillämpas först från och med den 1 september 1956, då det nya prissättningsssystemet för fodermedel är avsett att genomföras. Med hänsyn härtill förklarar sig jordbruksnämnden vilja återkomma till dessa frågor i sin blivande skrivelse om prissättningen på andra jordbruksprodukter än socker.

Överläggningarnas resultat har förelagts jordbrukets förhandlingsdelegation, som godtagit detsamma. Överenskommelsen har även godkänts av jordbruksnämndens råd vid sammanträde den 22 mars 1956. Nämnden framhåller emellertid, att den här återgivna överenskommelsen endast innefattar de huvudpunkter, som tagits upp vid förhandlingarna. De ytterligare bestämmelser m. m., varom enighet nåtts, framgår av en utav nämnden i skrivelsen lämnad redogörelse, vilken även innefattar vissa kommentarer till de olika punkterna i överenskommelsen.

I nyssnämnda redogörelse framhåller jordbruksnämnden till en början, att det av statsmakterna beslutade importavgiftssystemet innebär, att sockerbolaget självt kommer att erhålla intäkterna av försäljningen av socker jämte biprodukter. Bolaget kommer också självt att få svara för samtliga kostnader i rörelsen inklusive kapitalränta. I fråga om den inhemska råvaran — betorna — skall dock icke hela andelen av kostnaderna täckas av bolaget. En viss del av betpriset är sålunda avsedd att täckas med anlåtande av de importavgiftsmedel, som inflyter till förut nämnda regleringsfond. Vid överläggningarna mellan nämnden och bolaget har det först gällt att bedöma det kalkylmaterial, som utvisar de intäkter, vilka erfordras för att bolaget skall få täckning för samtliga kostnader. Intäkterna bestämmas av den försålda kvantiteten socker m. m. och av det uppnådda utförsäljningspriset (fabrikpriset).

I fråga om kvantitetsunderlaget anför jordbruksnämnden i huvudsak följande.

Bolaget har utgått från en betodling av 45 000 hektar i Skåne, Blekinge och Halland samt 5 560 hektar på Öland och Gotland eller sammanlagt 50 560 hektar. Den förutsatta odlingen på öarna överensstämmer med det faktiska genomsnittet under 5-årsperioden 1950/51—1954/55. I fråga om odlingen i Sydsverige har man däremot i enlighet med statsmakternas rekommendation utgått från en lägre odling än som normalt förekommit under senare år. Det kan i detta sammanhang tilläggas, att kostnaderna i kalkylerna har grundats på den anläggningsvolym, produktionsberedskap och organisation, som bolaget har efter nedläggningen av sockerbruken i Linköping, Kävlinge och Trelleborg. De kostnader, som genom denna nedläggning har fallit bort, har sålunda inte medräknats i kalkylerna.

Enligt bolagets uppfattning svarar den nuvarande anläggningsvolymen väl till en odling av förut nämnda omfattning. Vid den förutsatta arealen kommer sålunda bolagets kapacitet att praktiskt taget helt utnyttjas. En mera betydande utökning av odlingen kan sålunda icke förekomma. Kapacitetsutnyttjandet ligger enligt bolagets mening så högt, att marginalen — utöver den variation, som betingas av årsmänen — utgör endast ett par procent.

Vid intäktsberäkningen har man antagit, att totala försäljningen i raffinadvärde av socker och sirap kommer att utgöra 44 kilogram per invånare. Detta motsvarar ungefär medelkonsumtionen under 1952/53—1954/55.

Vid detta antagande kommer årsförsäljningen att uppgå till 319 000 ton, varav 301 000 ton socker och 18 000 ton sirap. På grundval av erfarenheterna från åren närmast före importmonopolets införande har man vidare antagit, att andra importörer än bolaget kommer att få en andel av sockerförsäljningen här i landet, uppgående till 36 000 ton eller 12 procent av totalförsäljningen. Sockerbolagets egen försäljning skulle då bli 265 000 ton. Importen, som beräknas till sammanlagt omkring 70 000 ton, har till cirka 30 000 ton förts på bolaget och till 40 000 ton (varav cirka 4 000 ton sirap) på andra importörer.

Enligt jordbruksnämndens mening säger det sig självt, att odlingens omfattning och importens fördelning på bolaget och på andra importörer i rätt hög grad påverkar den beräkning av importavgiftens behövliga storlek, som framlägges i nämndens skrivelse. Det är också uppenbart, att de gjorda antagandena om försäljningen m. m. är ganska osäkra. Det finnes sålunda ingen säker grund för antagandet att fördelningen av importen skall komma att bli ungefär densamma som vid tidigare fri import. Vidare har någon hänsyn icke tagits till de förändringar i konsumtionen per invånare och i folkmängden, som kan komma att inträffa under den närmaste treårsperioden.

Till belysning av hur olika antaganden i fråga om kvantitetsunderlaget påverkar beräkningsresultatet anför jordbruksnämnden, att en ändring av årsförsäljningen med 10 000 ton gör 1,0 öre på avgiften. Vidare medför en förskjutning av importkvantiteten mellan bolaget och andra importörer med 10 000 ton 0,2 öre på avgiften.

Jordbruksnämnden upplyser vidare, att kalkylerna över bolagets råvarukostnader samt kostnader för tillverkning m. m. har grundats på följande kvantitativa data, vilka godtagits av nämnden.

Svensk odling: betareal, hektar	50 560
betskörd i tusental ton	1 714,1
normalråsocker, ton	273 100
raffinad och strösocker, ton	251 100
Raffinad ur importerat råsocker, ton	13 900
Summa raffinad och strösocker, ton	265 000

Beträffande kostnadskalkylen för beräkning av importavgiften på raffinerat socker hänvisar jordbruksnämnden till den på följande sida intagna tabell 1, vilken visar dels bolagets ursprungliga kalkyl, dels den definitiva kalkyl, som upprättats sedan förhandlingarna slutförts. Angående gången av förhandlingarna rörande denna kalkyl anför nämnden i huvudsak följande.

I den ursprungliga kalkylen hade bolaget grundat sina ränteanspråk på en speciell utredning över storleken av det kapital, som skulle vara erforderligt för bedrivande av sockerrörelsen. Nämnden har icke kunnat godtaga denna ränteberäkning utan har föreslagit, att samma kapitalränta, som överenskommits för innevarande år, skulle upptagas i kalkylen. Överens-

Tabell 1. Kostnadskalkyl för beräkning av importavgiften på raffinerat socker
(i 1 000-tal kronor)

Kostnadslag	Bolagets ursprungliga kalkyl	Definitiv kalkyl
Betfrö	3 625	3 769
Betfrakter och betmassafrakter	6 141	6 141
Summa	9 766	9 910
Tillverknings- m. fl. kostnader		
Underhållningsmaterial	7 619	7 612
Avskrivningar	16 158	16 158
Skatter	12 796	8 100
Omkostnader (fri disposition)	300	300
Summa	86 873	82 170
Personalkostnader (avlöningar m. m.)	35 894	¹ 35 068
Vägpersonalavlöningar	759	759
Pensioner	4 366	4 385
Försäkringar	638	656
Kalksten och kalkstensfrakter	2 316	2 316
Förbrukningsmaterial för drift	1 721	1 721
Råsockerfrakter	3 826	3 826
Omkostnader	3 661	2 886
Emballage	9 406	9 532
Raffinadfrakter	4 215	4 215
Bränsle	11 519	12 104
Räntor m. m.	3 109	3 109
Melassfrakter	702	702
Summa	82 182	81 279
Kapitalränta	9 400	5 700
Summa	138 171	129 059
Råvaror och rörlig tillverkningskostnad för socker ur importerat råsocker	7 961	8 002
Summa	146 182	137 061
Avgår:		
Intäkter av biprodukter	10 501	10 501
Intäkter av merpris för hårt socker och paketerat socker	12 492	12 492
Bidrag från regleringsfonden för täckande av merkostnader vid sockerbruken i Roma och Mörbylånga	² 2 597	² 2 597
Summa	25 590	25 590
Summa nettokostnader	120 542	111 471

kommelse har sedermera nåtts om att kapitalräntan skall höjas från 5 300 000 kronor enligt nu löpande avtal till 5 700 000 kronor. Höjningen ligger i linje med den successiva uppjustering av kapitalräntan, som skett åren 1954 och 1955. Nedjustering av kapitalräntan jämfört med den ursprungliga kalkylen medför samtidigt en sänkning av skatteposten.

¹ Den ursprungliga beräkningen har reducerats med 1,2 miljoner kronor, varefter ett av sockerbolaget beräknat tillägg med 374 000 kronor gjorts, utgörande en skönmässigt bestämd andel av kompensationsbeloppet 1,3 miljoner kronor för kostnadsstegringen sedan hösten 1955.

² Exklusive arealbidrag.

I kalkylen hade bolaget till en början upptagit vissa kostnader för personal m. m., vilka ansetts erforderliga för säkerställande av det svenska sockrets avsättning (ökad försäljnings- och propagandaverksamhet m. m.). Dessa belopp om sammanlagt cirka 2 miljoner kronor har nämnden icke kunnat godtaga såsom kalkylposter. I den ursprungliga kalkylen, som upprättades före 1955 års riksdagsbeslut, hade vidare arealbidragen till öarna förutsatts skola bli täckta i särskild ordning genom bidrag från staten. Enligt statsmakternas beslut skall dessa bidrag i stället utgå från regleringsfonden för socker. Arealbidraget har beräknats till 610 000 kronor. Slutligen har i den definitiva kalkylen viss hänsyn tagits till de ändringar i kostnadsnivån, som har inträffat sedan den första kalkylen gjordes upp. Dessa har av bolaget beräknats till drygt 3 miljoner kronor, varav cirka 2,3 miljoner kronor i ökade personalkostnader och cirka 600 000 kronor i ökade bränslekostnader. Kompensation för dessa kostnadsstegringar har i den definitiva kalkylen lämnats med tillhoppa 1,3 miljoner kronor. Sagda belopp har av bolaget skönsmässigt fördelats på olika poster i den definitiva kalkylen.

Tillhoppa medför de nu angivna justeringarna av posterna en sänkning av kostnadsbeloppet enligt den ursprungliga kalkylen med 9 071 000 kronor.

Jordbruksnämnden framhåller, att den reviderade kostnadskalkylen endast utgör *ett* led i de beräkningar, som utförts vid bestämningen av mittpriset och importavgifterna. Härutöver återstår enligt nämnden att bestämma följande.

- 1) Kostnaderna för betor.
- 2) De medel, som vid givna kvantitativa förutsättningar inflyter till regleringsfonden.
- 3) Bolagets och fondens andel av betpriset.
- 4) Importpriset för socker.

Vad först angår *betkostnaderna* erinrar jordbruksnämnden om att grundpriset för betor med 16 procent sockerhalt år 1955 fastställdes till 7 kronor per deciton. Detta innebar jämfört med året dessförinnan en sänkning av priset med 20 öre per deciton, varjämte odlarna själva fick bära de kostnadsstegringar, som föranleddes av höjda arbetslöner. Dessa beräknades av centralföreningen till 50 öre per deciton. I samband med årets förhandlingar har enligt nämnden beaktats den kostnadsstegring, som blivit en följd av det nya kollektivavtalet för lantarbetare och den höjda ackordsersättningen för skötseln och upptagning av sockerbetor av 1956 års skörd. Kostnadsökningen har beräknats till inemot 25 öre per deciton betor. Den ytterligare höjning med drygt 10 öre per deciton, som räknats med i kalkylerna, får enligt nämnden ses mot bakgrunden av att det nya systemet skall gälla i tre år. Nämnden anför i detta sammanhang vidare, att odlingen under de två senaste åren givit ett mindre gott ekonomiskt resultat till följd av svagt skördeutfall och att, såsom nyss nämnts, en prissänkning företogs föregående år trots att vissa kostnadsstegringar samtidigt inträffade.

Vad därefter gäller *de medel som vid givna kvantitativa förutsättningar inflyter till regleringsfonden, samt bolagets och fondens andel av betpriset*

anför jordbruksnämnden, att beräkningsmetodikerna klarast torde framgå, om man utgår från de förut angivna importavgifterna. Dessa skall under första året utgöra 32 öre per kilogram raffinad, 24 öre per kilogram råsocker och 28 öre per kilogram sirap. Såsom framgår av följande tablå skulle totalt inflytande medel vid den förutsatta normalimporten uppgå till nära 20 miljoner kronor per år. Härifrån avgår ersättning för de på Öland och Gotland befintliga sockerbrukens merkostnader. Hela det återstående beloppet, 17 289 000 kronor, förutsättes i kalkylen komma att utbetalas till odlarna.

Beräknade importavgifter vid normalimport

	1 000-tal ton	Öre/kg	1 000-tal kronor
Raffinad	36 000	32	11 520
Råsocker till raffinad	15 191	24	3 646
Råsocker till sirap	15 000	24	3 600
Sirap	4 000	28	1 120
Avgår: ersättning för de på Öland och Gotland befintliga sockerbrukens merkostnader			19 886
Summa			2 597
			17 289

Beträffande sockerbolagets och regleringsfondens andel i betpriset hänvisar jordbruksnämnden till på s. 21 intagna tabell 2. Enligt denna utgör den totala betkostnaden vid tidigare angiven totalareal, 50 560 hektar, och normal sockerhalt 140 654 000 kronor. Efter avdrag för fondens andel i betpriset erhålles bolagets andel i priset, vilken totalt uppgår till 123 365 000 kronor. Sistnämnda belopp har införts i tabell 3, där beräkningen av importavgiften för raffinerat socker har sammanfattats.

Jordbruksnämnden anför, att en av de besvärligaste frågorna under förhandlingarna varit att fastställa, vilket *importpris för socker* som bör läggas till grund vid beräkningarna av skyddet mot utlandet. Nämnden anför här om i huvudsak följande.

Enligt nämndens mening borde man utgå från ett ovägt medeltal av noteringarna för engelskt/holländskt socker under 12-månadersperioden mars 1955—februari 1956. Bolaget hävdade emellertid, att de lägsta prisnoteringarna skulle komma att bli avgörande för den inhemska prisnivån. Bolaget framhöll, att noteringarna på östeuropeiskt/franskt socker i regel låg mellan 4 och 4,5 öre per kilogram lägre än de engelsk/holländska noteringarna. Vid slutförhandlingarna nåddes enighet om att de östeuropeiska/franska noteringarna skulle ingå vid prisberäkningen med den vikt, som den av andra importörer än sockerbolaget införda sockermängden utgör av totalförsäljningen, d. v. s. enligt kalkylerna 36 000 ton eller 12 procent av hela försäljningen. Medeltalet för engelskt/holländskt socker utgjorde under den angivna perioden 58,63 öre per kilogram, medan noteringarna för östeuropeiskt/franskt socker för samma tid beräknats till 54,18 öre per kilogram. Det vägda medeltalet av dessa två genomsnittsnoterings utgör 58,1 öre.

Tabell 2. Sockerbolagets andel och regleringsfondens andel i betpriset vid ett sammanlagt grundpris av 7,35 kronor per 100 kilogram och vid 8 öre lägre importavgift för råsocker än för raffinad

Importpris per kilogram strösocker 58,00 öre

1. Totala betkostnader

Total betkostnad, 1 000 kronor	
Bolagets andel.....	123 365
Regleringsfondens andel	17 289
	Summa 140 654

Total betkostnad i 1 000 kronor fördelas på	
Grundpris	125 986
Tillägg för sockerhalt vid 17,43 procent	11 260
Täckningskostnader m. m.	3 408
	Summa 140 654

Total betkostnad i kronor per 100 kilogram	
Grundpris	7,3500
Tillägg för sockerhalt vid 17,43 procent	0,6569
Täckningskostnader m. m.	0,1988
	Summa 8,2057

2. Bolagets andel i betkostnaden

Bolagets andel i 1 000 kronor	
Grundpris	110 675
Tillägg för sockerhalt vid 17,43 procent	9 892
Täckningskostnader m. m.	2 798
	Summa 123 365

Bolagets andel i kronor per 100 kilogram	
Grundpris	6,4568
Tillägg för sockerhalt vid 17,43 procent	0,5771
Täckningskostnader m. m.	0,1632
	Summa 7,1971

Från regleringsfonden, summa	1,0086
Därav för grundpris	0,8932
» » sockerhalt	0,0798
Därav för arealbidrag för ö-sockerbruken	0,0356

Jordbruksnämnden upplyser, att importpriset i kalkylen upptagits till avrundat 58 öre per kilogram.

I fråga om importen av socker anför jordbruksnämnden vidare i detta sammanhang, att denna förutsättes i princip skola få fritt äga rum men att undantag dock torde få göras för vissa länder, i stort sett de, med vilka betalningarna regleras bilateralt. Nämnden anmäler, att den senare kommer att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till allmänna grunder för det nya prissystemet för jordbruksprodukter. Som förut nämnts har ett särskilt uttalande rörande dessa grunder gjorts i fråga om motåtgärder i händelse av otillåten dumping från andra länders sida.

Beträffande de företagna beräkningarna rörande de erforderliga importavgifterna för raffinad, råsocker och sockerbetor anför jordbruksnämnden i anslutning till här intagna tabell 3 i huvudsak följande.

I tabell 3 redovisas kostnaderna och intäkterna vid ett grundpris på betor av 7,35 kronor per deciton samt vid 8 öre lägre importavgift på råsocker

än på raffinad. För att täcka alla kostnader erfordras enligt tabellen 238 482 000 kronor eller 90 öre per kilogram socker (= mittpriset). Skillnaden mellan kostnaderna och de intäkter, som skulle uppkomma vid ett försäljningspris av 58 öre per kilogram strösocker i säck (= importpriset), utgör 84 782 000 kronor eller 32 öre per kilogram socker. Sistnämnda belopp utgör den behövliga importavgiften på raffinerat socker under treårsperiodens första år. Enligt de anförda beräkningarna erhåller sockernäringsmen med denna avgift ett skydd mot utlandet, uppgående till cirka 55 procent.

En svårlöst fråga har varit att bestämma skillnaden mellan importavgiften för raffinad och för råsocker. Nämnden vill erinra om att jordbruksprisutredningen föreslog en skillnad av 5 öre per kilogram, medan bolaget i sitt yttrande över utredningen föreslog, att skillnaden skulle sättas till 7 öre per kilogram. Vid de nu förda förhandlingarna föreslog nämnden ursprungligen, att avgiften skulle sättas 6 öre lägre för råsocker än för raffinad. Bolaget å sin sida ansåg, att en skillnad av 13 öre per kilogram erfordrades, därest en raffinering inom landet skulle bli ekonomiskt tillfredsställande. Det bör nämnas, att bolaget vid sin beräkning utgick från ett pris för importerad raffinad, vilket var avsevärt lägre än såväl det pris, jordbruksprisutredningen använde, som det importpris, man vid de nu slutförda förhandlingarna har stannat vid.

Till stöd för sin beräkning anförde nämnden, att en skillnad av 6 öre skulle ge sockerindustrin samma manufaktureringsskydd som industrien i allmänhet, d. v. s. omkring 14 procent. Enligt uppgifter från tulltaxekommittén erhåller endast enstaka produkter ett högre skydd.

Enighet har slutligen nåtts om att importavgiften för råsocker skall sättas 8 öre per kilogram lägre än avgiften för raffinad. Enligt den av tulltaxekommittén använda beräkningsmetodiken innebär detta, att bolaget erhåller ett manufaktureringsskydd uppgående till cirka 25 procent. Det kan tilläggas, att skillnaden enligt den av bolaget använda beräkningsmetoden vid tillämpning av det slutligen överenskomna importpriset på raffinad utgör cirka 9 öre. (Importavgiften för råsocker utgör enligt bolagets beräknings sätt skillnaden mellan importpris + raffinadavgift och tillverkningskostnad för strösocker ur Cuba-råsocker.)

Tabell 3. Sammanfattning av kostnaderna och intäkterna vid grundpris på betorna av 7,35 kronor per 100 kilogram samt vid 8 öre lägre importavgift på råsocker än på raffinad

A. Kostnader i 1 000 kronor	
1. Betor (grundpris, sockerhalts- och övriga tillägg) Andel från sockerbolaget	123 365
2. Betfrö, betfrakter, tillverknings- och övriga kostnader, kapitalränta minus intäkter av biprodukter och av merpris för hårt respektive paketerat socker samt bidrag från staten för täckande av merkostnader vid sockerbruken på Öland och Gotland	111 471
3. Importavgift för importerat råsocker	3 646
	238 482
B. Intäkter	
Försålt socker till importpris för strösocker i säck (58 öre/kg)	153 700
C. Kostnader minus intäkter = skillnad att täcka genom importavgift	84 782

I öre per kilogram socker

A. Erforderligt fabrikspris för strösocker i säck	90,00
B. Importpris för strösocker i säck	58,00
C. Erforderlig importavgift efter avdrag för kassarabatt	32,00

I fråga om importavgifterna för råsocker, sirap och sockerbeter hänvisar nämnden till de förut angivna villkoren för sockerbetsodlingen m. m. S. k. sockerkulör, som till sin sammansättning nära överensstämmer med rent socker, bör enligt nämndens mening i avgiftshänseende behandlas som raffinad. Beträffande importavgiften för sockerbeter anföres att denna, som föreslagits till en krona 50 öre per deciton, ger ett importskydd av cirka 22 procent.

Vad angår den successiva sänkningen av importskyddet har jordbruksprisutredningen anført, att man med ledning av en av bolaget våren 1953 verkställd undersökning borde kunna räkna med att förädlingskostnaderna under loppet av sju å tio år skulle kunna nedbringas med 8 å 10 öre per kilogram socker vid en odling av 45 000 hektar under förutsättning, att odlingen koncentreras till Skåne, Halland och Blekinge. I sitt yttrande över utredningens förslag har bolaget bl. a. anmärkt, att en dylik sänkning av förädlingskostnaderna måste förutsätta, att en i väsentliga avseenden praktiskt taget från grunden ny sockerindustri skulle behöva etableras med en ytterligt stark koncentration av odlingen och tillverkningen till Skåne.

Jordbruksnämnden anför, att den delar den uppfattning, som i propositionen 1955: 198 kommit till synes i denna fråga, nämligen att gränsskyddet bör anpassas till de reella möjligheterna att rationalisera sockerproduktionen. Såsom tidigare framhållits har de nu framlagda kalkylerna grundats på de faktiska förhållanden, som råder, sedan sockerbruken i Linköping, Kävlinge och Trelleborg lagts ned. Vid bedömningen av den ytterligare strukturrationalisering, som kan komma att ske under den närmaste treårsperioden, har hänsyn ansetts böra tagas till den faktiska kostnadsbesparing, som hittills kunnat ske bl. a. genom nedläggningen av nämnda bruk. Mot bakgrunden härav har det ansetts skäligt, att sänkningen av importskyddet begränsas på så sätt, att importavgiften för raffinad sänkes med ett halvt öre under treårsperiodens andra år och med ytterligare ett halvt öre under det tredje året.

Avtrappningen av importavgiften innebär, att bolagets andel av grundpriset för sockerbeter vid oförändrat sockerpris kalkylmässigt sjunker med cirka 3 öre under andra året och med ytterligare cirka 3 öre under tredje året. Vid en avtrappning justeras bolagets andel av betpriset automatiskt enligt de i punkt 7 i betodlingsvillkoren angivna bestämmelserna.

Därest sockerpriset till följd av fluktuationer på världsmarknaden eller genom importavgiftens avtrappning ändras med viss procent i förhållande till mittpriset, skall enligt punkt 7 bolagets andel i betpriset undergå samma procentuella förändring. Regleringsfondens andel skall däremot vara konstant för ett år i taget.

De variationer i bolagets kostnadstäckning, som förorsakas av årsmånen och de därav föranledda ändringarna av kapacitetsutnyttjandet, har bolaget förklarat sig berett att självt svara för. Vid lägre skördad areal än den förutsatta normarealen, 50 560 hektar, kommer emellertid bolaget att få vidkännas en förlust, enär de fasta kostnaderna får täckas av en mindre pro-

duktion. För den i dylikt fall uppkommande bristande kostnadstäckningen har bolaget begärt kompensation ur regleringsfonden.

Härom anför jordbruksnämnden.

Vid förhandlingarna har bolaget till en början krävt full kompensation för den bristande kostnadstäckningen vid en areal understigande 50 000 hektar. Nämnden erbjöd därvid ersättning med 50 procent av den bristande kostnadstäckningen vid en areal understigande 46 000 hektar, sedan avräkning först skett för den bristande täckningen ned till sagda areal. Nämnden framhöll, dels att bolaget i viss utsträckning kunde uppehålla kapacitetsutnyttjandet genom import av betor, dels att en viss del av den bristande kostnadstäckningen vid sjunkande areal vore fiktiv, enär betskörden per hektar skulle komma att öka vid sjunkande areal. Redan sistnämnda omständighet borde enligt nämndens mening föranleda en reduktion av bolagets krav med cirka 20 procent. Frågan angående sambandet mellan betareal och skörd har tillmätts stor vikt. På anmodan av bolaget har professorn C. E. Quensel vid Lunds universitet avgivit utlåtande över resultaten från de undersökningar, som utförts i samband med förhandlingarna. Tillämpningen av de resultat, vartill Quensel kommit, har enligt nämndens expertis visat, att en reduktion av bolagets beräknade behov av kostnadstäckning bör ske, vilken reduktion är av ungefär samma storleksordning som den, nämnden föreslagit. Quensel har å sin sida icke velat godtaga denna slutsats.

I slutskedet av förhandlingarna träffades överenskommelse om att bolaget av medel från regleringsfonden för socker skall erhålla kompensation för bristande kostnadstäckning med 65 procent av den kalkylmässigt beräknade bristen, sedan avräkning först skett för bristande kostnadstäckning

Tabell 4. Beräkning av ersättning till sockerbolaget för bristande kostnadstäckning vid lägre svensk odling än 48 000 hektar, 1 000-tal kronor

Areal hektar	Total bristande kostnads- täckning	Bristande kostnadstäckning utöver vid 48 000 hektar (underlag för ersättning)	Ersättning med 65 procent på belopp i kolumn 2
	1	2	3
50 560	—	—	—
49 000	1 555	—	—
48 000	2 529	—	—
47 000	3 666	1 137	739
46 000	4 713	2 184	1 420
45 000	5 850	3 321	2 159
44 000	6 985	4 456	2 896
43 000	8 033	5 504	3 578
42 000	9 170	6 641	4 317
41 000	10 307	7 778	5 056
40 000	11 355	8 826	5 737
35 000	16 860	14 331	9 315
30 000	22 453	19 924	12 951
20 000	33 818	31 289	20 338
10 000	45 299	42 770	27 901
0	56 688	54 159	35 203

ned till 48 000 hektar. Kompensationsbeloppets storlek vid olika arealer framgår av tabell 4. Överenskommelsen innebär, att kompensation skall lämnas vid sjunkande areal ända ned till helt upphörd odling, då kompensationsbeloppet uppgår till 35 203 000 kronor. Kompensation skall dock icke lämnas, om betodlingens inställande föranledes av strejk eller lockout vid sockerbruken.

Beträffande odlingen på öarna anför jordbruksnämnden, att bolagets merkostnader vid de å dessa belägna bruken vid den förutsatta odlingen (5 560 hektar) har uppskattats till 2 597 000 kronor. Härtill kommer ett särskilt arealbidrag, som fastställts till 100 kronor per hektar eller tillhoppa 610 000 kronor. Merkostnaderna, som skall utgå av medel från regleringsfonden, motsvarar en fördyring av sockerpriset med över 10 öre per kilogram. Arealbidraget, som också skall utgå ur fonden, motsvarar ungefär 2 1/2 öre per kilogram socker. Räknat på hela sockerproduktionen innebär merkostnaderna vid ifrågavarande bruk en fördyring med cirka 1 öre per kilogram. Sockerproduktionen per hektar räknat är omkring 470 kronor dyrare på öarna än i Sydsverige, vilket belopp stiger med cirka 100 kronor, därest arealbidraget medräknas.

I skrivelse till jordbruksnämnden den 22 februari 1956 har 1954 års öutredning förutsatt, att odlingen på Öland och Gotland skall vidmakthållas i minst den omfattning, som rådde år 1955. Med hänsyn till de begränsade möjligheterna att utbygga öarnas näringsliv inom andra områden skulle det emellertid enligt utredningens åsikt vara betydelsefullt, om sockerbetsodlingen kunde utvecklas ytterligare.

Öutredningens synpunkter på ifrågavarande spørsmål har tagits upp till behandling vid jordbruksnämndens överläggningar med bolaget och centralföreningen. Man har därvid enats om att hinder icke bör möta, att odlingen i ö-området utökas till en övre gräns av 6 500 hektar, vilken areal ungefär motsvarar den största odling, som tidigare förekommit i området.

Därest odlingen på öarna ökas (minskas) i förhållande till den i kalkylen förutsatta arealen, sjunker (ökar) merkostnaderna vid bruken på öarna något. Enligt en av bolaget utförd kalkyl utgör kostnadsförändringen cirka 29 000 kronor för varje helt hundratal hektar. Den justering av merkostnaden, som kan beräknas enligt denna kalkyl, har beaktats i överenskommelsen på sätt, som närmare framgår av punkt 9 i villkoren för sockerbetsodlingen m. m.

Sedan sockerbolaget förklarat sig ha för avsikt att fr. o. m. den 1 maj 1956 tillämpa mittpriset för socker, har Kungl. Maj:t, på förslag av jordbruksnämnden, beslutat höja sockerpriset med 3 öre per kilogram redan fr. o. m. den 24 mars 1956. Efter höjningen överensstämmer priset med mittpriset. Höjningen har vidtagits för att undvika spekulation i handeln. Till cirka 2 1/2 öre har den föranletts av att priset på sockerbetor ökat med 35 öre per deciton samt till återstående del av övriga kostnadsstegringar.

Den nu föreslagna importavgiften för raffinerat socker är 6 öre per kilogram högre än jordbruksprisutredningen föreslagit. Av ökningen beror 2 öre

på att man nu utgått från ett importpris av 58 öre i stället för tidigare 60 öre per kilogram. Vidare räknade jordbruksprisutredningen med ett inlandspris av 86 öre, medan det faktiska priset vid beräkningstillfället utgjorde 88 öre. Av återstoden utav skillnaden mellan den nu och den tidigare föreslagna importavgiften beror cirka 1 öre på att betpriset höjts med 15 öre från tidigare beräknade 7 kronor 20 öre till 7 kronor 35 öre per deciton. Vid denna jämförelse har hänsyn icke tagits till de kostnadsstegringar, som i övrigt inträffat sedan hösten 1954. Härutöver bör beaktas, att bolaget tidigare påförts en kostnad för nedskrivning av sockerlagren, något som icke skett i de nu gjorda kalkylerna.

Nu gällande avtal mellan staten och bolaget utlöper den 30 april 1956. Jordbruksnämnden anmäler, att den har för avsikt att senare inkomma till Kungl. Maj:t med redogörelse för den avveckling av statsregleringen, som kommer att äga rum vid sagda tidpunkt.

För genomförande av de nu framlagda förslagen om nytt system för sockerregleringen fr. o. m. den 1 maj 1956 måste uppenbarligen, efter riksdagens godkännande, utfärdas nya bestämmelser om införselregleringen för socker och övriga av sockerregleringen berörda varuslag (sockerbetor, sirap, sockerkulör) ävensom — i form av ändring i tulltaxeförordningen — bestämmelser om tullfrihet för ifrågavarande varuslag. Jordbruksnämnden föreslår, att bestämmelser, som här avses, skall meddelas i huvudsaklig överensstämmelse med vid skrivelsen fogade utkast till förordning angående reglering av införseln av socker m. m., förordning om ändring i förordningen den 8 juni 1951 (nr 379) angående reglering av införseln av vissa levande djur och jordbruksprodukter m. m. samt förordning om ändring i tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316). De två förstnämnda utkasterna överensstämmer i huvudsak med de författningsförslag, som framlagts i förevarande proposition. I fråga om tulltaxeförordningen innefattar förslaget endast, att tullarna på socker, sirap och sockerkulör skall borttagas. Nämnden uppger sig ha för avsikt att, vid godkännande av författningsförslagen, till Kungl. Maj:t överlämna jämväl utkast till kungörelse angående de aktuella införselavgifterna för hithörande varor.

Beträffande författningsutkasterna torde enligt jordbruksnämnden kommentar erfordras endast såvitt gäller förordningen angående reglering av införseln av socker m. m. Härom anför nämnden i huvudsak följande.

Genom den föreslagna författningen förordnas om sockermonopolets upphörande fr. o. m. ingången av maj 1956. Från denna tidpunkt avses vidare samma införselbestämmelser komma att gälla för sockervaror som för andra jordbruksregleringsvaror. Nämnden utgår från att Kungl. Maj:t enligt 1 § tredje stycket i utkastet kommer att — såsom led i den genom 1955 års principbeslut förutsatta kvantitativa frigivningen av importen — medge, att sockervarorna, så länge priserna håller sig inom prisgränserna, skall få införas utan tillstånd, såvida icke särskilda handels- och valutapolitiska förhållanden föranleder till annat (vilket i stort sett torde gälla länder, med vilka betalningarna regleras bilateralt). Nämnden förutsätter vidare, att

dylikt medgivande icke skall utgöra hinder för nämnden att, om det skulle påkallas att i vissa prislägen mera ingående och fortlöpande följa importutvecklingen, även mellan prisgränserna bibehålla eller återinföra ett formellt ansöknings- och tillståndstvång (alltså utan kvantitativ begränsning). Vidare förutser utkastet (11 §) en skyldighet för importör att efter föreskrift av nämnden avlämna särskild uppgift om den införda varans myckenhet och värde m. m.

Grundstadgandet om införselavgift har formulerats med klarare anknytning till gällande riksdagsdirektiv än vad fallet är med motsvarande stadgande i gällande allmänna bestämmelser om reglering av införseln av vissa levande djur och jordbruksprodukter m. m.

Bland de bestämmelser, som i olika hänseenden jämställer införselavgift med tull, har införts en bestämmelse i fråga om debiteringen av införselavgift respektive tull för blandvaror m. m. (7 § första stycket). Härigenom kommer en vara, som utgör blandning dels av avgiftsbelagt socker, dels av tullbelagd eller avgiftsbelagd annan vara, att vid tullbehandlingen i sin helhet åsättas avgiften (eller tullen) för den beståndsdel, som är underkastad den högsta införselavgiften eller tullsatsen (förutsatt att tullen eller avgiften för någon beståndsdel icke utgår efter värde).

Utkastet skiljer sig i övrigt endast i mera formella avseenden från gällande förordning angående reglering av införseln av vissa levande djur och jordbruksprodukter m. m.

I fråga om innehållet i de överlämnade utkasten har jordbruksnämnden under hand haft samråd med generaltullstyrelsen.

Departementschefen

Departementschefen har, såvitt nu är i fråga, anfört följande.

»Under en följd av år har Svenska sockerfabriksaktiebolaget genom årliga avtal av staten garanterats i stort sett täckning för med sockertillverkningen förbundna kostnader mot att bolaget har varit redovisningsskyldigt till staten för sina inkomster av tillverkningen. Priset på sockerbeter och fabrikspriset på socker har årligen fastställts efter förhandlingar mellan dels staten och Sveriges betodlares centralförening, dels staten och bolaget. Vid förhandlingarna om betpriset har bl. a. förelegat vissa beräkningar av produktionskostnaderna vid betodlingen. Vid bestämningen av sockerpriset har man utgått från det för året förutsatta betpriset och en kalkyl över framställningskostnaderna för socker. Bolaget har haft ensamrätt till import av socker mot skyldighet att till staten redovisa intäkterna vid försäljning av importsocker.

I propositionen 1955:198 föreslogs en mera genomgripande omläggning av stödet åt sockernäringen. Förslaget godkändes av riksdagen. Det sålunda beslutade systemet innebär bl. a., att bolagets nuvarande importmonopol skall slopas och att stödet åt sockernäringen skall avvägas med utgångspunkt från stödbehovet på längre sikt vid en betodling av 40 000—50 000 hektar i de egentliga sockerbetsodlande områdena i Skåne, Halland och Blekinge. Vidare skall för socker fastställas särskilda prisgränser, som skall ligga ± 10 procent från mittpriset mellan dessa gränser. Mellan prisgränserna skall import efter erläggande av fastställd införselavgift få verkställas

av vem som helst. De medel, som inflyter i införselavgifter för sockerbetor, socker, sirap och sockerkulör, skall föras till en särskild regleringsfond. Från fonden skall pristillägg kunna utbetalas, när så finnes påkallat med hänsyn till prisläget på världsmarknaden eller till den inhemska odlingens omfattning. I mån av behov skall ur fonden kunna lämnas extra pristillägg också för betor, som levereras från odlingsområdena till bruket i Roma och Mörbylånga, respektive för vid dessa bruk tillverkat socker. Producentpriset på sockerbetor skall enligt riksdagsbeslutet bli en förhandlingsfråga mellan bolaget och föreningen.

Jag framhöll i propositionen 1955: 198, att det ur såväl jordbrukets som samhällets synpunkt var önskvärt, att en möjligast effektiv och konkurrenskraftig sockerindustri skapades i vårt land, så att gränsskyddet åt sockerproduktionen kunde nedbringas. Jag underströk dock, att det var förenat med betydande svårigheter att avgöra, i vilken takt effektiviseringen av sockerproduktionen kunde genomföras och gränsskyddet för socker i anslutning därtill sänkas. Det var enligt min mening lämpligt, att frågan här om skulle bli föremål för ytterligare överväganden. Enligt riksdagens beslut skulle det ankomma på statens jordbruksnämnd att, efter förhandlingar med jordbrukets organisationer och bolaget, till Kungl. Maj:t inkomma med förslag om storleken av det gränsskydd, som under de närmaste åren borde lämnas sockernäringen.

Som förut nämnts, har jordbruksnämnden sedan hösten 1955 haft överläggningar med styrelsen för föreningen och representanter för bolaget. Dessa överläggningar har den 18 mars 1956 utmynnat i en överenskommelse, vilken sedermera godkänts av jordbrukets förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens råd. Den i överenskommelsen angivna närmare utformningen av stödet åt sockernäringen tager enligt min mening skälig hänsyn till förhandenvarande betingelser för sockerproduktionen och betodlingen samt överensstämmer med de i 1955 års riksdagsbeslut angivna riktlinjerna för ifrågavarande stöd. Jag anser därför, att de i nämnda överenskommelse angivna villkoren för sockerbetsodlingen och sockertillverkningen under tiden 1 maj 1956—30 april 1959 bör godtagas.

Det nya prissättningsystemet för socker bör sålunda träda i tillämpning den 1 maj 1956 och gälla t. o. m. den 30 april 1959. Mittpriset för socker, vilket bör avse fabrikspriset per kilogram K 5 i säck efter avdrag av kassarabatt, bör fastställas till 90 öre under det första regleringsåret. Övre och nedre prisgränserna bör bestämmas till 99 respektive 81 öre per kilogram men sänkas med 1/2 öre vid ingången av andra och med ytterligare 1/2 öre vid ingången av tredje regleringsåret. I fråga om raffinerat socker bör införselavgiften för första regleringsåret fastställas till 32 öre per kilogram med enahanda nedsättning under de båda följande regleringsåren. Avgiften bör tillämpas, så länge fabrikspriset per kilogram K 5 — bestämt på nyss angivet sätt — ligger mellan prisgränserna. Införselavgiften bör för råsocker vara 8 öre lägre och för sirap 4 öre lägre än motsvarande avgift för raffinerat, allt per kilogram räknat. S. k. sockerkulör bör i avgiftshänseende likställas

med raffinad. Vidare bör införselavgiften för sockerbetor utgöra en krona 50 öre per deciton.

I övrigt innefattar det nya systemet bl. a., att bolaget — därest sockerbetsodlingen något år understiger en areal av 48 000 hektar — skall ur fonden få kompensation för bristande kostnadstäckning till följd av att industrikapaciteten icke kan helt utnyttjas. Kompensationen skall utgå med 65 procent av den kalkylmässigt beräknade bristen, sedan avräkning först skett för den bristande kostnadstäckning, som belöper på arealens minskning ned till 48 000 hektar. Bolaget blir vidare berättigat till gottgörelse för merkostnaden vid tillverkning av socker vid bruken i Roma och Mörbylånga. Till odlare på Öland och Gotland, inklusive odlare från det s. k. gamla odlingsområdet på fastlandet, skall från fonden utgå arealbidrag med 50 kronor för varje påbörjat halvt hektar odlad betareal. För odling, som icke överstiger ett fjärdedels hektar, utgör arealbidraget dock 25 kronor.

Då under det första regleringsåret införselavgiftsmedel för endast nio månader kommer att stå till regleringsfondens förfogande, skall ett belopp av 5 miljoner kronor — motsvarande införselavgifter under tre månader vid normalimport — tillföras fonden från jordbruksnämndens clearingkassa för fettråvaror. Vidare skall från samma kassa räntefritt lån få lämnas regleringsfonden intill ett belopp av 15 miljoner kronor, för den händelse summan av de under varje år inflytande införselavgifterna — exempelvis till följd av gynnsamt skördeutfall — kommer att understiga det kalkyletrade normalbeloppet. Sådant lån bör om möjligt återbetalas under den period av tre år, under vilken systemet skall tillämpas.

Angivna ersättningsbelopp ur regleringsfonden skall utgå endast i den mån fondens tillgångar så medger.

De av mig föreslagna *förordningarna angående reglering av införseln av socker m. m. samt om ändring i förordningen den 8 juni 1951 (nr 379) angående reglering av införseln av vissa levande djur och jordbruksprodukter m. m.* överensstämmer, fränsett några redaktionella jämkningar, med de utkast, som jordbruksnämnden fogat vid sin skrivelse. Vad nämnden anfört rörande förstnämnda författningsförslag föranleder i huvudsak ingen erinran från min sida. Även jag anser alltså att, åtminstone under en övergångstid, den författningsmässiga huvudregeln alltjämt bör vara, att tillstånd skall fordras för införsel av de varor, som omfattas av det nya prisregleringssystemet. Därvid förutsätter jag emellertid, att med stöd av stadgandet i 1 § tredje stycket generellt undantag från det formella tillståndstvånget skall meddelas, då priset på ifrågavarande produkter ligger mellan prisgränserna och särskilda åtgärder icke erfordras på grund av det allmänna handels- och valutapolitiska läget. Hinder bör dock icke möta för Kungl. Maj:t att — därest det under särskilda omständigheter skulle befinnas påkallat att erhålla säkrare statistiskt underlag för bedömning av importutvecklingen — besluta att ett formellt ansöknings- och tillstånds-

tvång skall, utan att några kvantitativa importbegränsningar åstadkommes, tillämpas mellan prisgränserna. Det torde emellertid icke vara erforderligt att i förordningen införa särskilda föreskrifter härom.

I 4 § av samma förslag har uttalats, att införselavgifterna skall utgå enligt av riksdagen godkända grunder. Detta innebär, att de för treårsperioden bestämda införselavgifterna skall gälla, därest icke sådana speciella förhållanden inträffar, som enligt principbeslutet föranleder ändring av avgifterna. Såsom nämnden föreslagit, bör de normala avgifterna upptagas i en kungörelse. I denna torde jämväl böra lämnas bemyndigande för nämnden att, då sagda särskilda förhållanden därtill föranleder, besluta om ändring av avgifterna.»

Utskottet

Vid sitt ställningstagande till frågan om den framtida utformningen av prissättningen på jordbrukets produkter beslöt 1955 års riksdag en omläggning av regleringen av sockernäringen. Därvid uttalades bland annat att stora ansträngningar måste göras för att genom rationalisering av odlingen och fabrikationen skapa en möjligast effektiv och konkurrenskraftig sockerindustri i vårt land och därigenom möjliggöra, att gränsskyddet för sockerproduktionen bringades mera i nivå med det skydd, andra produktionsgrenar inom jordbruket skulle komma att åtnjuta. Samtidigt underströks, att möjligheterna till ytterligare rationalisering syntes vara icke obetydliga och att rationaliseringen förutsatte en viss koncentration av fabriksdriften samt en viss nedskärning av sockerbetsarealen. Arealminskningen skulle dock icke beröra odlingen på Öland och Gotland. Riksdagen ansåg, att de reella möjligheterna att rationalisera sockerproduktionen borde bli bestämmande vid en sänkning av gränsskyddet för socker. Det torde enligt riksdagens mening ankomma på statens jordbruksnämnd att, efter förhandlingar med jordbrukets organisationer och Svenska sockerfabriksaktiebolaget, till Kungl. Maj:t inkomma med förslag om storleken av det gränsskydd, som under de närmaste åren borde lämnas sockernäringen.

Riksdagens beslut innebar vidare, att gränsskyddet för socker skulle avvägas med utgångspunkt från stödbehovet på längre sikt vid en betodling av 40 000—50 000 hektar i de egentliga sockerbetsodlande områdena i Skåne, Halland och Blekinge. Genom en sådan avvägning ansågs skälig hänsyn ha tagits till beredskapsbehovet av socker. Enligt beslutet skulle sockerbolagets importmonopol slopas, prisgränser för socker fastställas till ± 10 procent av mittpriset, en särskild regleringsfond inrättas och producentpriset på sockerbetor bli en förhandlingsfråga mellan sockerbolaget och Sveriges betodlares centralförening. Slutligen skulle särskilt stöd lämnas sockerbetsodlingen och sockerfabrikationen på Öland och Gotland.

I nu förevarande proposition har Kungl. Maj:t framlagt på en mellan statens jordbruksnämnd, Sveriges betodlares centralförening och Svenska sockerfabriksaktiebolaget träffad överenskommelse grundade förslag till vill-

kor för sockerbetsodlingen under tiden den 1 maj 1956—den 30 april 1959. Förslagen innebär bland annat, att mittpriset för socker, som skall avse fabrikspriset per kilogram socker K 5 i säck efter avdrag av kassarabatt, för första regleringsåret skall fastställas till 90 öre per kilogram och prisgränserna till 99 respektive 81 öre. Införselavgiften för raffinerat socker föreslås för nämnda år skola bestämmas till 32 öre per kilogram. Vid ingången av andra regleringsåret skall enligt förslaget såväl prisgränserna som importavgiften sänkas med 1/2 öre och vid ingången till tredje regleringsåret ytterligare med samma belopp. För råsocker och sirap föreslås en införselavgift, som med 8 respektive 4 öre per kilogram understiger motsvarande avgift för raffinad. S. k. sockerkulör avses i avgiftshänseende skola likställas med raffinad. Införselavgiften för sockerbetor föreslås till en krona 50 öre per deciton.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skall sockerfabriksaktiebolaget ur regleringsfonden erhålla viss kompensation för bristande kostnadstäckning, därest sockerbetsodlingen något år understiger en areal av 48 000 hektar. Med anlitande av regleringsfonden avses särskilt stöd skola lämnas odling och fabrikation å Öland och Gotland. Vidare föreslås, att sagda fond den 1 maj 1956 skall tillföras ett belopp av 5 miljoner kronor från jordbruksnämndens clearingkassa för fettråvaror samt att fonden skall få upptaga lån ur samma kassa intill ett belopp av 15 miljoner kronor, för den händelse summan av de under varje år inflytande införselavgifterna skulle komma att understiga det kalkylerade normalbeloppet. Angivna ersättningsbelopp ur regleringsfonden avses skola utgå endast i den mån fondens tillgångar så medger.

Utskottet har för sin del intet att invända mot att regleringen av sockerbetsodlingen och sockertillverkningen under tiden den 1 maj 1956—den 30 april 1959 sker i huvudsaklig överensstämmelse med föreliggande förslag. Vad angår det i motionerna I: 568 och II: 745 framförda yrkandet rörande bestämmelser, möjliggörande en fondering av inflytande införselavgifter jämväl hos jordbrukskasserörelsen, avstyrker utskottet bifall till detsamma under hänvisning till sitt ställningstagande vid behandlingen av inom 1955 års riksdag väckta motioner i enahanda syfte (JoU 1955: 39).

De av Kungl. Maj:t framlagda förslagen till förordningar dels om ändring i förordningen angående reglering av införseln av vissa levande djur och jordbruksprodukter m. m., dels angående reglering av införseln av socker m. m. föranleder icke någon erinran från utskottets sida.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

A. att motionerna I: 568 och II: 745 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

B. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts framställning

1) besluta att det nya prissystemet för sockerbetor, socker, sirap och sockerkulör skall träda i kraft den 1 maj 1956 och gälla till och med den 30 april 1959;

2) medgiva Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för reglering av sockerbetsodlingen och sockertillverkningen under tiden 1 maj 1956—30 april 1959 i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som angivits i det föregående;

3) antaga förslag till

a) förordning om ändring i förordningen den 8 juni 1951 (nr 379) angående reglering av införseln av vissa levande djur och jordbruksprodukter m. m.;

b) förordning angående reglering av införseln av socker m. m.

Stockholm den 19 april 1956

På jordbruksutskottets vägnar:

HJALMAR GUSTAFSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Anderberg, Nord, Bertil Andersson, Hansson*, Mossberger, Franzén, Kristiansson, Gunnar Berg, Sigfrid Larsson* och Yngve Nilsson; samt

från andra kammaren: herrar Gustafson i Dädesjö, Johnsson i Kastan-jegården, Jacobson i Vilhelmina, Andersson i Hyssna, Pettersson i Dahl*, Ahlsten*, fru Eriksson i Hallstahammar, herr Agerberg*, fru Lindskog och herr Johansson i Öckerö*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Franzén* och *Pettersson* i Dahl.